

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

"Nəqliyyat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 27 iyul tarixli, 165 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri A. RASİZADƏ

Bakı şəhəri, 27 yanvar 2000-ci il
10

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 27 yanvar tarixli, 10 nömrəli qərarı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması

QAYDALARI^[1]

I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikası ərazisində avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə təhlükəli yükləri^{*} daşınmasında təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə əsas tələbləri müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalar xüsusi tələblə və təlimatla daşınan hərbi təyinatlı maddə və məmulatlara, eləcə də, «Təhlükəli yüklərin sinifləri. Təsnifatı. Təhlükə nişanları»nda nəzərdə tutulmuş 9.2 sinifaltına^{*} aid məmulatların, həmçinin məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatların (güclü təsirə malik zəhərləyici və partlayıcı maddə və məmulatlar istisna olmaqla) daşınmasına aid edilmir.

Bir avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə^{**} məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulat təhlükəsiz yük kimi daşına bilər. Bu zaman həmin təhlükəli maddə və məmulatın miqdarı «Təhlükəli yüklərin beynəlxalq avtomobil yolları ilə daşınması» (TYBAYD) barədə BMT-nin Avropa Sazişinin müddəaları^{***}, həmçinin digər müvafiq normativ sənədlərin tələbləri əsasında təsbit edilir və müəyyən növ təhlükəli yüklərin daşınması şərtlərində qeyd olunur (əlavə 3).

Məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatın daşınması zamanı onların qabları, qablaşdırılması, qabların nişanlanması və s. üzrə müvafiq tələblərə əməl edilməlidir. Məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatları daşıyan nəqliyyat vasitələrində bu Qaydalarda nəzərdə tutulan digər təhlükəli yüklər daşınmamalıdır.

1.3. Mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, hüquqi şəxslər, habelə hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər təhlükəli yüklərin daşınması üzrə fəaliyyət növünə Dövlət Sənayedə İşlərin Təhlükəsiz Görülməsinə Nəzarət və Dağ-Mədən Nəzarəti Komitəsindən (Dövlətdağmədəntənzarət Komitəsi) xüsusi razılıq (lisenziya) almalıdırlar.

1.4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1994-cü il 25 avqust tarixli, 315 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının avtomobil yolları ilə daşınacaq yüklərin təhlükəlilik dərəcəsinə görə təsnifat», eləcə də digər normativ aktlar əsasında işlənib hazırlanmış, müəyyən növ və qrupdan olan təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtləri Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla, onları istehsal edən (göndərən) və ya qəbul edən dövlət, qeyri-dövlət orqanları və hüquqi şəxslər tərəfindən təsdiq edilir.

Təhlükəli yüklərin daşınma şərtləri yüklərin daşınmasını həyata keçirən dövlət, qeyri-dövlət orqanları və hüquqi şəxslər tərəfindən hazırlandığı təqdirdə istehsalçı ilə (yükü göndərənə)^{****} razılaşdırılır.

Güclü təsirə malik zəhərləyici və partlayıcı, eləcə də xüsusi aktivliyi $7,4 \times 10^3$ Bk.kq⁻¹, yaxud $0,002$ mKİ.q⁻¹-dən artıq olan radioaktiv maddələrin təhlükəsiz daşınma şərtləri Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Daxili İşlər Nazirliyinin Dövlət Yol Polisi İdarəsi (DİN DYPI) ilə, partlayıcı materiallar və güclü təsirə malik zəhərləyici maddələrin təhlükəsiz daşınma şərtləri isə Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq sənaye sahələri üzrə orqanları və DİN-in İctimai Təhlükəsizlik İdarəsi ilə razılaşdırılır.

1.5. Təhlükəli yüklərin boş qabları əmtəə-nəqliyyat sənədlərində qabları təmizləyən təşkilatın «Qab təmizlənilib, təhlükəsizdir» qeydi olduqda təhlükəsiz yük kimi ümumi əsaslarla, həmin qeyd olmadıqda isə onlarda olmuş təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərinə uyğun daşınır.

1.6. Avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə təhlükəli yüklərin daşındığı qablar, maddə və məmulatlar istehsalçılar və ya onları göndərənlər tərəfindən nişanlanır və dövlət standartları ilə müəyyən olunmuş qaydada təhlükə nişanları ilə təchiz edilir.

1.7. Bəzi təhlükəli yüklərin daşınması üçün yükü göndərən və ya qəbul edən tərəfindən təhlükəsiz daşınma şərtlərində nəzərdə tutulduğu hallarda məsul şəxs və mühafizə təyin edilir.

1.8. Təhlükəli yüklərin daşınması zamanı baş vermiş qəza hadisələri barədə ilkin təcili məlumatı Daxili İşlər Nazirliyinə və Fövqəladə Hallar Nazirliyinə yük göndərən və yaxud alan təşkilat verməlidir.

1.9. Təhlükəli yük daşıyan avtomobil sürücüsü, ixtisaslaşdırılmış təhsil kurslarında DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə razılaşdırılmış proqram əsasında xüsusi hazırlıqdan keçdikdən sonra avtomobili idarə etməyə buraxılır.

1.10. Təhlükəli yüklərin daşınmasında nəqliyyat vahidi kimi istifadə edilən avtonəqliyyat vasitəsi və qoşqularının növü və dərəcəsiindən asılı olaraq müəyyən olunmuş texniki şərtlər Beynəlxalq standartların tələblərinə uyğun olmalıdır.

1.11. Xarici ölkələrdən radioaktiv və toksik tullantıların saxlanması və basdırılması üçün Azərbaycan ərazisinə yol verilmir.

II. TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİN DAŞINMA MARŞRUTLARININ

MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ VƏ RAZILAŞDIRILMASI

QAYDALARI

2.1. Təhlükəli yüklərin daşınma marşrutunun müəyyən edilməsi Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi və DYP ilə razılaşdırılması həmin yükləri daşıyan avtonəqliyyat müəssisələri və ya sənaye müəssisələrinin (hüquqi şəxslərin) avtonəqliyyat təsərrüfatları və fiziki şəxslər tərəfindən həyata keçirilir.

2.2. Daşınma marşrutu müəyyən edilərkən aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

a) daşınma marşrutunun mümkün qədər yaşayış məntəqələrindən, eləcə də sənaye obyektlərinin, istirahət zonalarının, təbii qoruqların və memarlıq abidələrinin yaxınlığından keçməməsi;

b) təhlükəli yüklər iri yaşayış məntəqələrindən daşındığı təqdirdə marşrutun mədəni-maarif, tədris, *müalicə və məktəbəqədər təhsil* müəssisələrindən mümkün qədər aralı keçməsi. ^[2]

2.3. Təhlükəli yüklərin daşınma marşrutları onların daşınmasını həyata keçirən avtonəqliyyat müəssisələrinin yerləşdiyi ərazi üzrə və yaxud həmin nəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti qeydiyyatı alındığı nəzarət orqanları tərəfindən aşağıda göstərilən qaydada:

a) yüklərin daşınma marşrutu rayon tərkibinə daxil olan şəhər hüdudundan keçdikdə rayon icra hakimiyyəti, DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyi ilə;

b) yüklərin daşınma marşrutu respublika əhəmiyyətli şəhər hüdudlarından keçdikdə şəhər icra hakimiyyəti, DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyi ilə;

c) marşrut Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisindən keçdikdə Muxtar Respublikanın DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Naxçıvan üzrə bölgə müfəttişliyi ilə;

ç) marşrut Respublikanın magistral avtomobil yollarından keçdikdə Azərbaycan Respublikası DİN-in YPD İdarəsi və Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə razılaşdırılır.

2.4. Təhlükəli maddə və məmulatların daşınma marşrutlarının razılaşdırılması üçün avtonəqliyyat müəssisələri onların daşınmasına ən azı 10 gün qalmış DYP-yə aşağıdakı sənədləri təqdim edir:

a) Dövlət dağmədəntənzarət Komitəsindən təhlükəli yüklərin daşınması ilə əlaqədar fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsi üçün alınmış xüsusi razılığın (lisenziyanın) surəti;

b) Azərbaycan Respublikası DİN-in qüvvədə olan müvafiq normativ aktlarına uyğun olaraq daxili işlər orqanlarının icazəsi;

c) təhlükəli yükün Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən razılaşdırılmış daşınma marşrutu blankı (4 nömrəli əlavə);

ç) nəqliyyat vasitələrinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq orqanı tərəfindən verilmiş şəhadətnamənin surəti (5 nömrəli əlavə).

Daşınma marşrutu əcnəbi dövlətlərin ərazilərindən keçdiyi halda, bu Qaydaların tələbləri ilə yanaşı əcnəbi dövlətlərin hakimiyyət orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada onların müvafiq nəzarət orqanları ilə razılaşdırılmış marşrut barədə Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinə və DİN-in DYP İdarəsinə əlavə sənəd təqdim edilir.

2.5. Təhlükəli yüklərin daşınmasını həyata keçirən avtonəqliyyat müəssisələri daşınma marşrutunun təsdiq edilməsi üçün DYP-yə və Fövqəladə Hallar Nazirliyinə bu Qaydaların 6 nömrəli əlavəsində verilmiş siyahıya uyğun olaraq məlumatlar təqdim edir.

2.6. DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyi həmin məlumatları aldıqdan sonra 10 gün ərzində daşınma marşrutunu razılaşdıraraq avtonəqliyyat müəssisəsinə qaytarır (6 nömrəli əlavə).

2.7. Avtonəqliyyat müəssisəsi təsdiq edilmiş məlumatlar əsasında 4 nüsxədən ibarət daşınma marşrutu tərtib edir və onu razılaşdırmaq üçün digər sənədlərlə birlikdə müvafiq DYP İdarəsinə və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət edən müfəttişliyinə təqdim edir. Razılaşdırılan marşrutun etibarlılıq müddəti 12 aydan çox olmamalıdır.

2.8. Daşınma marşrutunun birinci nüsxəsi DYP-də, ikinci nüsxəsi Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət edən müfəttişliyində, üçüncü nüsxəsi avtonəqliyyat müəssisəsində saxlanır, dördüncü nüsxəsi daşınmaya məsul şəxsə, o olmadıqda isə sürücüyə verilir.

2.9. Daşınma marşrutunun dəyişdirilməsi zəruri olduqda avtonəqliyyat müəssisəsi yeni marşrutu əvvəlki marşrutu təsdiq etmiş DYP və Fövqəladə Hallar Nazirliyi ilə təkrar razılaşdırır.

2.10. Razılaşdırılması tələb olunmayan marşrutlar üçün marşrut vərəqəsi 2 nüsxədən ibarət tərtib edilir, birinci nüsxə avtonəqliyyat müəssisəsində saxlanır, ikinci nüsxə daşınmaya məsul olan hüquqi və fiziki şəxsə, onlar olmadıqda isə sürücüyə verilir.

2.11. Təbii fəlakətlər, bədbəxt hadisələr və s. zamanı qəza-bərpa işlərinin icrası üçün məhdud miqdarda partlayıcı maddə və məmulatların təcili daşındığı hallarda marşrutun DYP ilə razılaşdırılması məcburi deyildir. Bu cür daşınma halları, daşınmanın məqsədi və daşınan təhlükəli maddə və məmulatın miqdarı göstərilməklə daşınma üçün verilmiş xüsusi razılığın (lisenziyanın) şərtlərində öz əksini tapmalıdır.

Həmin daşınmaların təcili və təhlükəsiz həyata keçirilməsinə şərait yaradılması üçün DYP-yə məlumat verilməlidir.

III. TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT

VASİTƏLƏRİNİN HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ

3.1. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti «Yol hərəkəti haqqında» və «Nəqliyyat haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunlarına, müvafiq normativ aktlara, bu Qaydaların tələblərinə və təhlükəli yüklərin daşınması üçün alınmış müvafiq fəaliyyət növünün həyata keçirilməsinə xüsusi razılığın (lisenziyanın) şərtlərinə uyğun olaraq təşkil edilir.

3.2. Təhlükəli yüklər nəqliyyat vasitələri karvanları ilə daşınarkən karvandakı nəqliyyat vasitələri arasında aşağıdakı məsafələr saxlanmalıdır:

a) düzənlik yerlərdən keçən yol sahələrində hərəkət zamanı — ən azı 50 metr;

b) dağlıq yerlərdən keçən yol sahələrində hərəkət zamanı — ən azı 300 metr.

Təhlükə potensialı yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri karvanla hərəkət edərkən daşınmaya məsul olan şəxs qabaqdakı avtomashında, daşınma şərtləri ilə karvanın mühafizəsi nəzərdə tutulduğu hallarda isə mühafizəçilərdən biri axırıncı avtomashında

olur.

3.3. Tez alıxan və parlayış təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri mümkün qədər yanacaq doldurma məntəqələrindən yanacaq doldurmamaq məqsədi ilə daşınma məntəqəsinə qədər yanacaq təmin olunur.

Yanacaq doldurma məntəqəsindən yanacaq doldurma zəruriyyəti yarandığı təqdirdə nəqliyyat vasitələri ən azı 25 metr aralı məsafədə dayanır və məntəqədən ağız bağlı metal qablarda gətirilən yanacaq, yaxud bu məqsədlə ayrılmış xüsusi səyyar yanacaq doldurma qurğuları vasitəsilə «Daimi və səyyar yanacaq doldurma məntəqələrinin texniki istismarı qaydaları» ilə nəzərdə tutulmuş tələblərə əməl edilməklə doldurulur.

3.4. Görünmə sahəsi 300 metrədən az (duman, yağış, qar və s.) olduqda bəzi təhlükəli yüklərin daşınması qadağan edilə bilər. Bu barədə həmin təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərində qeyd aparılır.

3.5. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin dayanma və gözləmə (o cümlədən gecələmə) qaydaları təhlükəsiz daşınma şərtləri ilə müəyyən edilir.

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsi dayandığı və gözlədiyi halda hökmən dayanma əyləci işə salınmalı və yol enişli olduqda nəqliyyat vasitəsinin öz-özünə hərəkət etməməsi üçün təkərlərin qabağına tıxac qoyulmalıdır.

3.6. Partlayış təhlükəli, radioaktiv və güclü təsirə malik zəhərləyici maddə daşıyan beş və daha çox nəqliyyat vasitələrinin karvanı, hərəkət iştirakçılarında təhlükə barədə xəbər vermək və baş verə biləcək qarşı-qarşıya toqquşmanın qarşısını almaq məqsədi ilə daşınmanı müşayiət edən məsul təşkilat tərəfindən ayrılmış müşayiətədiçi avtomaşınla hökmən təmin edilir.

Müşayiətədiçi avtomaşın nəqliyyat vasitələri karvanının qabağında, müşayiət olunan avtomaşınlarla nisbətən bir qədər solda, eninə qabariti onların eninə qabaritindən bir qədər kənara çıxmaq şərti ilə hərəkət etməlidir.

Sutkanın işıqlı vaxtında və dumanda hərəkət edən müşayiət avtomaşınının fanarlarının yaxın işıqları yandırılmalıdır. ^[3]

3.7. Müşayiətədiçi avtomaşın fasilələrlə sayrıyan sarı rəngli işıq saçan mayakla təchiz edilir. Mayak yalnız hərəkət iştirakçılarında xəbərdar etmək üçün əlavə vasitədir, o, quraşdırıldığı nəqliyyat vasitəsinə hərəkət zamanı heç bir üstünlük vermir.

3.8. Müşayiətədiçi avtomaşının müşayiəti ilə hərəkət edən, beş və daha çox nəqliyyat vasitəsinin olduğu karvanda müşayiətədiçi avtomaşın ilə yanaşı təhlükəli yükləri daşımaq üçün avadanlıqlaşdırılmış bir ehtiyat avtomaşını olur. Həmin avtomaşın karvanın axırında hərəkət edir.

3.9. Respublikaya daxil olan təhlükəli yük daşıyan avtomobilin sürücüsünün qonşu dövlətin ərazisində axırıncı dəfə istirahət etməsi barədə yol vərəqəsinə qeyd olunmalıdır.

3.10. Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınmasında sürücü yola çıxdıqda radio-telefon və ya mobil telefonla təchiz olunmalıdır.

3.11. 2-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü və nəzərdə tutulubsa, müşayiətçi əleyhqaz ilə təmin olunmalıdırlar.

3.12. Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatına yüklənməsi (boşaldılması) və onlarla işləmə zamanı nəqliyyatda və ərazidə *tütün çəkmək qadağandır.* ^[4]

3.13. Alışma temperaturu 61⁰ C-dən aşağı olan təhlükəli yüklərin yüklənməsi, yaxud boşaldılması əməliyyatlarından qabaq statik elektrik cərəyanına qarşı lazımı torpaqlanma aparılmalıdır. Yükün yüklənmə və boşaldılması məhdud sürətlə aparılmalıdır.

IV. TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT

VASİTƏLƏRİ ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏLƏBLƏR

4.1. Təhlükəli yüklər ixtisaslaşdırılmış xüsusi banlı və ya onların daşınması üçün avadanlıqlaşdırılmış xüsusi təyinatlı texniki təhlükəsizlik üzrə uyğunluq sertifikatı olan nəqliyyat vasitələri ilə daşınır.

Həmin nəqliyyat vasitələrinin texniki-istismar göstəriciləri və texniki vəziyyəti onları istehsal edən zavodun təlimatının, «Nəqliyyat haqqında» və «Yol hərəkəti haqqında» qanunların, müvafiq normativ aktların, bu Qaydaların və xüsusi razılığın (lisenziyanın) tələblərinə və müəyyən növ təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərinə cavab verməlidir.

Yuxarıda göstərilən texniki vasitələr Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən verilən şəhadətnamə əsasında DYP-də qeydiyyatata alınə bilər.

4.2. Partlayış təhlükəli maddə və məmulatları, tez alıxan maye və qazları (çəndə və ya konteynerlərdə) daşıyan nəqliyyat vasitəsi radiatorun qabağından sağ tərəfə çıxan səsoğanla təchiz edilir. Mühərrikin yerləşməsi bu cür avadanlıqlaşdırmaya imkan vermədikdə, səsoğan yanacaq borularından, bandan və çəndən aralı sağ tərəfə çıxarılır.

Tez alıxan maye və qazları daşıyan nəqliyyat vasitəsinin səsoğanı asan sökülən və quraşdırılan qıvcımsöndürənlə təchiz edilir.*

Həmin nəqliyyat vasitələrinin yanacaq çənlərinin qabaq və arxa tərəfləri metal lövhələrlə qorunmalı, oturacağına 10x10 mm ölçüdə deşikləri olan metal tor quraşdırılmalıdır. Metal lövhə və torla çənin arasındakı məsafə 20 mm-dən az olmamalıdır.

4.3. 1, 2, 3, 4 və 5-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan avtomaşınların elektrik avadanlığı aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- a) gərginlik 24 völdən yüksək olmamalıdır;
- b) elektrik şəbəkəsi gərginliyin artmasına qarşı elektrik qoruyucuları ilə təchiz edilməlidir;
- c) elektrik şəbəkəsi yalnız sürücünün kabinəsindən idarə edilən elektrik düymələri ilə işə salınmalıdır;
- ç) banın və kabinənin daxilində olan elektrik lampaları metal torla örtülməlidir.

4.4. 1, 2, 3, 4, 5 və 7-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan furqon tipli avtomaşınların banı möhkəm bağlı olmalı, banda yarıqlar olmamalı, ban kabinədən ayrı olmaqla aralarındakı məsafə ən azı 150 mm olmalıdır.

Təhlükəli yükləri daşıyan furqon tipli avtomaşınların banı lazım olduğu təqdirdə təhlükəsiz daşınmanın şərtlərinə uyğun olaraq havadəyişən cihazlarla təchiz edilərək, qapıları cəftə ilə bağlanır.

4.5. Təhlükəli yüklər açıq banlı avtomaşınlarla daşındığı hallarda onların banları çətin yanan, su keçirməyən çadırla örtülməli, çadır tarım çəkilməli və banın yanlarını ən azı 200 mm örtməlidir.

4.6. Zəruri olduğu tədbirdə təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri üçün təhlükəsiz daşınma şərtlərinə uyğun olaraq əlavə tələblər də nəzərdə tutula bilər.

4.7. Təhlükəli yükləri daşıyan hər bir nəqliyyat vasitəsi yol hərəkəti üzrə normativ aktlarda nəzərdə tutulduğundan əlavə aşağıdakı ləvazimatlarla da təchiz edilməlidir:

- a) nəqliyyat vasitəsinin xırda təmiri üçün alətlər dəsti ilə;
- b) həcmi 5 litrdən az olmayan toz və ya karbon qazlı söndürənlə;
- c) öz-özünə hərəkət etməyə qarşı tıxacla.

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza vərəqəsində (8 nömrəli əlavə) nəzərdə tutulan hallarda nəqliyyat vasitələri daşınan təhlükəli maddə və məmulatların zərərsizləşdirilməsi, müşayiətçinin və sürücünün təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün müvafiq ləvazimatlarla təchiz edilməlidir.

1, 3 və 7-ci sinif təhlükəli yüklər, tez alışan və zəhərli qazlar, güclü təsirə malik zəhərləyici maddələr daşımaq üçün nəqliyyat vasitələri əlavə olaraq iki ədəd «Giriş qadağandır» nişanı ilə təchiz edilməlidir.

4.8. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinə və avtoçənlərə bu Qaydaların «Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin» müvafiq bölməsinin tələbinə uyğun olaraq xəbərdarlıq nişanları quraşdırılır.

Nəqliyyat vasitəsi (o cümlədən çənli) müxtəlif növ təhlükəli yüklər daşıyarkən ona quraşdırılan xəbərdarlıq nişanında daha çox təhlükəli yüklər barədə məlumatlar qeyd edilir.

Xəbərdarlıq nişanları nəqliyyat vasitələrinin bəmperlərinin sağ tərəfinə və arxadan bən (çən) arxasına yola şaquli vəziyyətdə quraşdırılır.

Təhlükəli yüklər boşaldıqdan və qablar təmizləndikdən sonra nəqliyyat vasitələrinə quraşdırılan xəbərdarlıq nişanları çıxarılır, yaxud üstü örtülür və ya rənglənir.

4.9. 1-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin və avtoçənlərin texniki vəziyyətinin onları istehsal edən zavodun təlimatının, «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun, bu Qaydaların tələblərinə və müəyyən növ təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınması üzrə lisenziyaların şərtlərinə cavab verib-verməməsinin yoxlanılması üçün onlar qanunla müəyyən edilmiş hallarda DYP-də texniki baxışından keçirilməlidir. ^[5]

Nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətləri yuxarıda göstərilən tələblərə cavab verdikdə, Fövqəladə Hallar Nazirliyi və DYP təhlükəli yüklərin daşınmağa buraxılması haqqında onlara şəhadətnamə verirlər (5 nömrəli əlavə).

1-ci sinif təhlükəli maddə və məmulatları daşıyan nəqliyyat vasitələrinə və avtoçənlərə DYP-də təkrar qeydiyyat vərəqələri yazılır və ayrıca kartoteka yığıqlarında saxlanılır.

V. TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT

VASİTƏLƏRİ SÜRÜCÜLƏRİNƏ VƏ ONLARI

MÜŞAYİT EDƏN ŞƏXSLƏRƏ ƏLAVƏ TƏLƏBLƏR

5.1. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrini idarə etməyə ən azı fasiləsiz 3 il sürücülük stajı və həmin növ nəqliyyat vasitəsini idarə etməyə uyğun kateqoriyalı (*altkateqoriyalı*) sürücü vəsiqəsi olan, müvafiq qaydada təlimatlandırılmış və tibbi yoxlamadan keçmiş sürücülər buraxılır. ^[6]

5.2. Nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü yol hərəkəti haqqında qanunvericiliyin, bu qaydaların tələblərinə və təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtlərinə əməl etməlidir.

5.3. Təhlükəli yüklərin beynəlxalq daşınmasında avtomatın sürücüsü sutkada 12 saatdan çox idarə etməyə məcbur olduğu təqdirdə xəttə iki sürücü göndərilir.

5.4. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsündə yol hərəkəti qaydalarında göstərilənlərdən əlavə aşağıdakı sənədlər olmalıdır:

- daşınmaya məsul şəxs olmadıqda təhlükəli yükün daşınma marşrutu (4 nömrəli əlavə);
- nəqliyyat vasitəsinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında şəhadətnamə (5 nömrəli əlavə);
- sürücünün təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında şəhadətnamə (7 nömrəli əlavə);
- təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza vərəqəsi (8 nömrəli əlavə).

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin yol vərəqəsinin sol yuxarı küncündə qırmızı rəngli mürəkkəblə «Təhlükəli yük» sözləri qeyd edilməlidir.

5.5. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünə müəyyən edilmiş marşrutdan kənara çıxmağa icazə verilmir. O, göstərilən bütün tələbləri yerinə yetirməyə borcludur.

Hərəkətin şəraitindən asılı olaraq, lazım gəldikdə DYP-nin işçiləri ayrı-ayrı sahələrdə hərəkət marşrutunu dəyişmək haqqında qeydlər edə bilərlər.

5.6. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsi yolda məcburi dayanmalı olduqda (sürücüdən asılı olmayan səbəblərdən — xarab olduqda, yol bağlı olduqda və s.) sürücü dayanma yerinə «Yol hərəkəti haqqında» Qanuna müvafiq olaraq işarələr qoymalı, təhlükəsiz daşınma şərtlərində nəzərdə tutulduğu halda isə yoldan kənara çıxarılması üçün tədbir görməlidir.

Nəqliyyat vasitəsi ətrafdakılar üçün xüsusilə təhlükəli olan yüklərin qablarının zədələnməsinə görə məcburi dayanmalı olduğu halda ondan 100 metr qabaqda və arxada «Giriş qadağandır» işarələri qoyulur. Sürücü «Giriş qadağandır» nişanı olmadığı təqdirdə

bu məqsədlə qəza dayanma nişanından istifadə edərək hərəkəti dayandırır. ^[7]

Dayanma yeri və səbəbləri barədə ərazi üzrə DYP-yə məlumat verilir.

5.7. Təhlükəli yük daşıyan nəqliyyat vasitəsi xarab olduqda, 2 saat ərzində onu təmir etmək və ya yoldan kənarlaşdırmaq mümkün olmadığı halda sürücü avtonəqliyyat müəssisəsindən təcili texniki xidmət avtomatınının çağırılması üçün tədbirlər görür.

5.8. Yol-nəqliyyat və digər qəza hadisələri baş verdiyi hallarda sürücü yol hərəkəti qaydalarına və normativ aktların tələblərinə uyğun hərəkət etməli və aşağıdakıları yerinə yetirməlidir:

- zəruri olduğu halda yanğınsöndürən maşının çağırılması üçün tədbir görmək;
- qəzanın nəticələrinin ilkin ləğvi üçün qəza vərəqəsinin tələblərinə uyğun olaraq tədbir görmək;
- qəza yerində «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun 55, 57 və 73-cü maddələrində və bu Qaydaların 5.6-cı bəndinin tələblərinə uyğun yol nişanları qoymaq;
- imkan daxilində kənar şəxsləri qəza yerinə buraxmamaq;
- qəza yerinə gələn daxili işlər orqanlarının, səhiyyə və digər xidmətlərin nümayəndələrinə təhlükə və görülmüş tədbirlər barədə məlumat vermək və daşınan yükün nəqliyyat sənədlərini təqdim etmək.

5.9. Daşınma marşrutu üzrə hərəkət vaxtı sürücü nəqliyyat vasitəsinin texniki vəziyyətinə, yüklərin banda bağlanması möhkəmliyinə, markasının və plombunun yerində olmasına nəzarət edir.

5.10. Təhlükəli yüklərin daşındığı nəqliyyat vasitəsini idarə edən sürücülərə aşağıdakılar qadağan edilir:

- nəqliyyat vasitəsini yerindən kəskin tərpətmək;
- nəqliyyat vasitəsini kəskin tormozlamaq;

- c) sürət ötürücüsünün neytral vəziyyətində söndürülmüş mühərriklə hərəkət etmək;
- ç) partlayıcı maddələr, tez alışan maye və qazlar, bərk xüsusiyyətli təhlükəli məmulatlar daşıyarkəntütün çəkmək;
- d) nəqliyyat vasitələrindən 100 metrə yaxın məsafədə od (tonqal) yandırmaq;
- e) zəruri olmadığı hallarda (yükü müşayiət edən şəxs olmadıqda) nəqliyyat vasitəsini tərk etmək.

5.11. Nəqliyyat vasitəsi ilə sənədlərdə nəzərdə tutulmayan yükləri, həmçinin yüklərin daşınması ilə əlaqədar olmayan şəxsləri daşımaq qadağandır.

5.12. Təhlükəli yükləri müşayiət edən şəxslərin (daşınmaya məsul şəxs, mühafizəçi, dozimetrci və s.), onların həmin marşrutda təhlükəli yüklərin daşınmasında iştirakına icazə verən şəhadətnamələri olmalı və soyadları, adları, atalarının adları yol vərəqəsində qeyd edilməlidir.

5.13. Müşayiət edən şəxs öz fəaliyyətində müəyyən olunmuş təlimatı, eləcə də təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınması üçün lisenziyada verilmiş şərt və tələbləri rəhbər tutur.

VI. TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ

MƏCBURİ DAYANDIQDA VƏ YOL-NƏQLİYYAT HADİSƏSİ

BAŞ VERDİKDƏ DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARI

ƏMƏKDAŞLARININ VƏZİFƏLƏRİ

6.1. Ətrafdakılar üçün təhlükəli olan yüklərin qablarının zədələnməsinə görə nəqliyyat vasitəsinin məcburi dayanması barədə məlumat və ya ərizə daxil olarkən DYP hissəsinin növbətçisi:

- a) dayanma yerini və səbəblərini aydınlaşdırır;
- b) təhlükəli yükün adını və xüsusiyyətini, təcili tədbirlər kodunu və təhlükənin yayılma mənbəyini dəqiqləşdirir;
- c) zəruri hallarda təcili tibbi yardım, yanğından mühafizə və mülki müdafiə xidmətləri əməkdaşlarının hadisə yerinə göndərilməsini təşkil edir, alınmış məlumatlarla onları tanış edir;
- ç) DYP-nin yol-patrol xidməti müfəttişini və ya polislin post-patrol xidməti dəstəsini hadisə yerinə göndərir, onlara şəxsi təhlükəsizliklərini təmin etmələri barədə tövsiyələr verir;
- d) alınan məlumatlar və görülən tədbirlər barədə daxili işlər sisteminin yuxarı orqanlarının növbətçi hissələrinə məlumat verir.

6.2. Məcburi dayanma yerinə gələn yol polisi müfəttişləri və post-patrol xidməti dəstəsi (heyəti):

- a) sürücü tərəfindən dayanma yerində «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun 55, 57 və 73-cü maddələrinin və bu Qaydaların 5.6-cı bəndinin tələblərinə uyğun olaraq nişanların düzgün qoyulmasını yoxlayır;
- b) mövcud vəziyyət barədə növbətçi hissəyə məruzə edir;
- c) zəruri hallarda təhlükəli yükləri olan nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz yerə aparılmasını təşkil edir;
- ç) lazım gəldiyi təqdirdə nəqliyyat vasitələrinin məcburi dayanma yerlərindən kənar dolay yollarla hərəkətini təşkil edir;
- d) imkan daxilində dayanmanın səbəblərini aradan qaldırmağa çalışır;
- e) zəruri olduğu hallarda təhlükənin yayılma mənbəyinin məhdudlaşdırılması üçün tədbirlər görür;
 - ə) dayanmanın səbəblərini aradan qaldırdıqdan və təhlükənin yayılma mənbəyini ləğv etdikdən sonra hərəkəti davam etdirməyin mümkünlüyü barədə növbətçi hissəyə məruzə edir.

6.3. Təhlükəli yük daşımarkən baş vermiş yol-nəqliyyat hadisəsi (YNH) barədə məlumat və ya ərizə daxil olduqda DYP hissəsinin və ya daxili işlər orqanlarının növbətçi müfəttişi:

- a) hadisə yerini və vaxtını, onun nəticələrini, yükün adını və xüsusiyyətini, təcili tədbirlər kodunu, yükün axmasını və ya tökülməsini, yanğının olub-olmamasını, eləcə də təhlükənin yayılma mənbəyini aydınlaşdırır;
- b) zəruri hallarda təcili tibbi yardım, yanğından mühafizə və mülki müdafiə xidmətlərinin əməkdaşlarını çağırır, alınmış məlumatlarla onları tanış edir;
- c) yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə DYP-nin yol-patrol xidməti müfəttişini və ya polislin post-patrol xidməti dəstəsini hadisə yerinə göndərir, onlara şəxsi təhlükəsizliklərini təmin etmələri barədə təlimat verir;
- ç) zərərçəkənlər barədə məlumatları - adını, soyadını, atasının adını, yaşını, ev ünvanını, iş yerini, ev və iş telefonlarını, dəqiqləşdirir, onlara tibbi yardım göstərilib-göstərilmədiyini, hansı nəqliyyat vasitəsilə haraya aparıldığını müəyyənləşdirir;
- d) yol-nəqliyyat hadisəsinə aidiyyəti olan nəqliyyat vasitələrinin markası, nömrəsi, mənsubiyyəti, dayanacaq yeri haqqında məlumatları aydınlaşdırır;
- e) şikayətçinin və ya məlumat verənin adını, soyadını, atasının adını, ev ünvanını və telefonunu öyrənir;
 - ə) hadisə yerinə əməliyyat qrupunun göndərilməsini təşkil edir;
- f) DYP və daxili işlər orqanlarının növbətçi hissələrinə yol-nəqliyyat hadisəsi və görülən tədbir barədə məlumat verir.

6.4. Yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə gələn yol-patrol xidməti müfəttişi «Dövlət Yol Polislinin yol-patrol xidməti haqqında» Əsasnaməsində göstərilən vəzifələri yerinə yetirməyə borcludur.

Bundan başqa:

- a) yol-nəqliyyat hadisələri yerində yol nişanlarının düzgün qoyulmasına nəzarət etmək və aşkar edilmiş nöqsanları aradan qaldırmaq;
 - b) yol-nəqliyyat hadisəsinin nəticələrinin qəza vərəqəsinə uyğun olaraq aradan qaldırılmasına köməklik etmək, o olmadıqda xəbərdarlıq nişanında göstərilmiş təcili tədbirlər kodundan istifadə etmək;
 - c) zəruri olduğu hallarda təhlükənin yayılmasının qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək;
 - ç) növbətçi hissəyə yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticələrinin aradan qaldırılması barədə vaxtaşırı məlumat vermək.
- Polislin post-patrol xidməti dəstəsi yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə gəldikdə bu bölmənin «a», «b», «c», «ç» yarımbəndlərində qeyd olunmuş qaydaları yerinə yetirir.

6.5. YNH-nin uçot kartoçkasını dolduran vəzifəli şəxs «Əlavə məlumatlar» bölməsində daşıyan təhlükəli yükün adını, sinifini, sinifaltını göstərir.

VII. TƏHLÜKƏ BARƏDƏ XƏBƏRDARLIQ SİSTEMİ

7.1. Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi (TBXS) aşağıdakılardan ibarətdir:

- a) nəqliyyat vasitələrinə quraşdırılan və ya yazılan xəbərdarlıq nişanları (9 nömrəli əlavə);

b) yol-nəqliyyat hadisəsini aradan qaldırmaq üzrə tədbirləri müəyyən etmək üçün TBXS-in qəza vərəqəsi (8 nömrəli əlavə);
c) xəbərdarlıq nişanındakı təcili tədbirlər kodunun (TTK) şifrələrini açmaq üçün təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza məlumat vərəqəsi (10 nömrəli əlavə).

7.2. TBXS-in xəbərdarlıq nişanı müqavilədə razılaşdırılmış və lisenziyada göstərilən şərtlər əsasında təhlükəli yükləri qəbul edənlər, göndərənlər və ya istehsal edənlər tərəfindən tərtib edilir.

7.3. Xəbərdarlıq nişanının ölçüləri nümunədə (9 nömrəli əlavə) göstərilən ölçülərə uyğun olmalıdır.

Xəbərdarlıq nişanları hazırlanarkən aşağıdakılara əməl edilməlidir:

- a) xəbərdarlıq nişanının sol hissəsinin fonu ağ rəngdə olmalıdır;
- b) təhlükə işarəsinin fonu bu Qaydalara 10 nömrəli əlavədə göstərilən tələblərə uyğun olmalıdır;
- c) TTK və BMT siyahısı üzrə nömrəsi qeyd edilən hissənin fonu çəhrayı rəngdə olmalıdır.
- ç) «TTK və BMT -si» sözləri və «Aşılmalı maddə» sözləri ağ rənglə yazılır;
- d) nişanın hüdud xətləri, hissələri ayıran xətlər qara rənglə çəkilir;
- e) nişanın hüdud xətləri, nişanın kənarından 5 mm məsafədə və ən azı 5 mm enində qara rəngli düz xətt şəklində çəkilir;
- ə) TTK və BMT yazılan hissənin hərflər və rəqəmlərinin eni ən azı 5 mm, təhlükə işarəsininki isə ən azı 3 mm olmalıdır;
- f) nişanın hüdud xətlərinin eni ən azı 15 mm olmalıdır;
- g) TTK hissəsində əvvəlcə rəqəmlər, sonra isə hərflər yazılır.

Az yük götürən avtomaşınlarda 350x150 mm ölçülü kiçik xəbərdarlıq nişanlarından da istifadə etmək olar.

7.4. TBXS-in qəza vərəqəsi yükü göndərənlər və ya qəbul edənlər tərəfindən müəyyən növ təhlükəli maddə və məmulat üçün dövlət standartında, texniki normativ aktlarda və lisenziyada göstərilən şərtlərdə nəzərdə tutulmuş təhlükəsiz daşınma şərtlərindəki məlumatlar əsasında doldurulur və avtonəqliyyat təsərrüfatı tərəfindən verilmiş yol vərəqəsinə əlavə edilir. O, təhlükəli yükü daşıyan avtomaşında, yaxud müşayiət avtomaşınında olur.

7.5. Təhlükəli yükün nəqliyyat vasitələri ilə daşınmasına nəzarət edən yol polisi bölmələri də TBXS-in qəza vərəqələri ilə təmin edirlər.

7.6. TTK-ni müəyyən edərkən nəzərə alınmalıdır ki, TTK-da rəqəmlərlə yanğın və sızma, həmçinin təhlükəli maddələrin axar sulara və su anbarlarına düşməsi nəticəsində yaranan təhlükənin dərəcəsi, hərflərlə isə insanların mühafizəsi işarə edilir. TTK bir, iki və ya daha çox hərflər və rəqəmdən ibarət ola bilər. Hər bir işarə ilə yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticələri və ya digər hadisələr zamanı görülən müəyyən tədbirlər ifadə edilir. Məsələn, ağ, yaxud sarı fosfor (bu maddənin BMT üzrə qeydiyyat nömrəsi 1881-dir) daşınarkən yol-nəqliyyat hadisəsi və ya digər hadisə baş verdikdə TTK 15D işarəsi aşağıdakıları müəyyən edir:

- 1) sudan istifadə etməmək, quru odsöndürən maddələr tətbiq etmək;
- 5) təhlükəli məmulatın axar suya və su anbarına düşməsinin qarşısını almaq;
- D) nəfəs cihazının və qoruyucu əlcəyin zəruri olması.

7.7. Təhlükəli yüklərin daşınması zamanı baş verən yol-nəqliyyat və ya qəza hadisələrinin nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər TBXS-in qəza vərəqəsinə və məlumat vərəqəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
daşınması Qaydalarına
1 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Qaydalarda istifadə olunan

TERMİNLƏR

Yük göndərən — avtonəqliyyat müəssisəsinin daşdığı təhlükəli yükləri göndərən təşkilat.

Yük qəbul edən — avtonəqliyyat müəssisəsinin daşdığı yükü qəbul edən təşkilat.

Karvanla hərəkət — təhlükəli yük daşıyan üç və daha çox nəqliyyat vasitəsinin eyni vaxtda hərəkəti.

Yol — hərəkət üçün istifadə olunan hər hansı yol, küçə, dalan və s.

İstehsalçı — təhlükəli maddələri istehsal edən və daşınma üçün hazırlayan (qablaşdıran, nişanlayan və s.) müəssisə.

BMT -si — çox daşınan təhlükəli maddələrin BMT-nin təhlükəli yüklərin daşınması üzrə Ekspertlər Komissiyası tərəfindən müəyyən edilən qeydiyyat nömrəsi.

Daşınma üçün məsul təşkilat — avtonəqliyyat müəssisəsinə və ya sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatına yüklərin daşınması üçün sifariş verən, lazım olduğu hallarda daşınma üçün daxili işlər orqanlarından icazə alan və daşınmanın texniki təchizatını təmin edən təşkilat.

Daşınmaya məsul şəxs — təhlükəli yüklərin qəbul edənə çatdırılmasına, sürücü, mühafizəçi və digər müşayiətçi şəxslər tərəfindən yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtlərinə əməl edilməsinə məsul olan yük göndərən və ya yük qəbul edən nümayəndəsi.

Xüsusi nəqliyyat vasitəsi — bir və ya bir neçə oxşar növdən olan yükləri daşımaq üçün avadanlıqlaşdırılmış avtomaşın.

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi (TBXS) — təhlükəli yük daşıyan nəqliyyat vasitəsi barədə xəbərdarlıq edən, yol-nəqliyyat hadisələrinin və digər hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün tədbirləri müəyyən edən sistem.

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
daşınması Qaydalarına
2 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Təhlükəli yüklər haqqında

ƏSAS MƏLUMATLAR

Müvafiq dövlət standartları «Təhlükəli yüklər. Təsnifatı. Təhlükə nişanları» üzrə tələblərə müvafiq olaraq təhlükəli yüklərə — daşınma, yükləmə, boşaltma işləri və saxlama zamanı partlayışa, yanğına, yaxud nəqliyyat vasitələrinin, anbarların, qurğuların, bina və tikililərin zədələnməsinə, həmçinin insan və heyvanların məhvinə, xəsarət almasına, zəhərlənməsinə, yanıqlar almasına

və ya xəstəlməsinə səbəb olan maddə və əşyalar aid edilir.

Təhlükəli yüklər aşağıdakı siniflərə bölünür:*

- 1-ci sinif — partlayıcı maddələr;
- 2-ci sinif — təzyiq altında sıxılmış, maye halına salınmış, həll olunmuş qazlar;
- 3-cü sinif — tez alışan mayelər;
- 4-cü sinif — tez alışan maddə və materiallar;
- 5-ci sinif — oksidləşən məmulatlar və üzvü peroksid;
- 6-cı sinif — zəhərləyici (toksik) maddələr;
- 7-ci sinif — radioaktiv və yoluxdurucu maddələr;
- 8-ci sinif — aşındırıcı və yeyici maddələr;
- 9-cu sinif — digər təhlükəli yüklər.

1-ci sinifə (partlayıcı maddələr) aşağıdakılar daxildir:

kimyəvi reaksiyalara girə bilən və bu zaman ətrafdakı əşyaları zədələyən qazların, istiliyin və təzyiqin yaranmasına səbəb olan partlayıcı maddələr, daha doğrusu bərk, yaxud maye halında olan maddələr və ya maddələrin qarışığı; daşınmasına icazə verilməyən (yüksək təhlükəli partlayıcı maddələr, yəni daha hissiyatlı və yaxud öz-özünə tez parçalanan maddələr), yaxud təhlükəlilik dərəcəsi digər sinifə müvafiq olan maddələr istisna təşkil edir;

sayı və xassələri təsadüfi alışıma, ətrafa səpələnmə, alovlanma, tüstülənmə, qablardan kənardə səscixarma hallarına səbəb olmayan partlayıcı maddələr istisna olmaqla tərkibində bir və ya bir neçə partlayıcı maddə olan məmulatlar;

detonasiya verməyən ekzometrik reaksiyalar nəticəsində alov, səs, qaz, yaxud tüstü və ya onların qarışığını yaratmaq üçün istehsal olunan pirotexniki maddələr, tərkibində həmin maddələrin olduğu məmulatlar, daha doğrusu maddələr və ya maddələrin qarışığı.

2-ci sinifə (təzyiq altında sıxılmış, maye halına salınmış həll edilmiş qazlar) aşağıdakı şərtlərdən birinə cavab verən maddələr:

qabda 20°C istilikdə izafi təzyiq 1×10^5 PA (1 kq/sm^2)-ə bərabər və ya artıq olan;

50°C istilikdə buxarın mütləq təzyiqi 3×10^5 PA (1 kq/sm^2)-ə bərabər və ya artıq olan;

kritik istiliyi 50°C-dən az olan qazlar.

3-cü sinifə (tez alışan mayelər) DÜİST 12.1.044—84 üzrə alışıma istiliyi qapalı qabda 61°C, açıq qabda isə 66°C istilik verən mayelər, mayələrin qarışığı, məhlullar və suspenziyalar (məs. rəng və lak materialları);

4-cü sinifə tez alışan bərk maddələr, öz-özünə alışan maddələr və su ilə qarışanda tez alışan qazlar buraxan maddələr.;

5-ci sinifə aşındırıcı maddələr və üzvü peroksidlər;

6-cı sinifə (zəhərləyici maddələr) nəfəsalma zamanı (buxar, toz, yaxud havada asılmış qarışıqlar) zəhərlənməyə, udulduqda, yaxud dəriyə toxunduqda aşağıdakı miqdarda toksiki göstəriciləri olan maddələr aiddir:

orta ölüm dozası (LD50);

bərk maddələr udulduqda — 200 mq/kq-dan artıq olmamaqla;

maye halında olan maddələr udulduqda — 500 mq/kq-dan artıq olmamaqla;

dəriyə toxunduqda — 1000 mq/kq-dan artıq olmamaqla;

orta ölüm qarışığı (LK50) olan toz və ya aerovzvesi udulduqda 10 mq/l-dən artıq olmamaqla;

zəhərlənmənin istilik həddi (ZİH) 55°C-dən artıq olmamaqla;

mümkün ola biləcək inqalyasiya zəhərlənməsinin əmsalı (MİZƏ) 0,2-dən az olmamaqla;

7-ci sinifə xüsusi aktivliyi $7,4 \times 10^3 \text{ Bkkq}^{-1}$ ($0,02 \text{ mkKiq}^{-1}$) olan radioaktiv maddələr, eləcə də tərkibində insan və heyvan üçün təhlükəli ağırtörədici mikroorqanizmlər olan yoluxdurucu maddələr aiddir;

8-ci sinifə özünün kimyəvi təsiri zamanı bilavasitə təmasda olduqda canlı hüceyrələri ciddi şəkildə zədələyən, axma və ya səpələnmə zamanı digər yüklərə və nəqliyyat vasitələrinə zədə yetirə bilən maddələr aid edilir;

9-cu sinifə öz xassələrinə görə əvvəlki siniflərə aid edilməyən, lakin ayrı növ nəqliyyat vasitələri ilə daşınarkən təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət olunmasını tələb edən maddələr aiddir.

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydalarına
3 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Müəyyən növ təhlükəli yükün təhlükəsiz daşınma şərtlərində əks olunmalı məsələlərin

SİYAHISI*

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1. Daşınma şərtlərinin etibarlılıq müddəti;
2. Daşınma şərtlərinin aid olduğu təhlükəli maddələrin texniki adı və digər adları (sinonimləri);
3. Dövlət standartları üzrə «Təhlükəli yüklər. Təsnifatı. Təhlükə nişanları» (siniflər, yarım siniflər, dərəcələr, qruplar) üzrə maddələrin təsnifatı;
4. Maddələrin fiziki-kimyəvi xassələri. Alışqanlılığı və partlayıcılığı. Canlı orqanizmlər üçün təhlükəliliyi (dövlət standartlarına, sahə standartlarına və texniki şərtlərə müvafiq olmaqla);
5. Maddələrin qabsız çəkisi və ya qabla birlikdə çəkisi, bir nəqliyyat vasitəsində daşınan maksimum çəkisi;
6. Göstərilən maddə ilə birlikdə daşınması qadağan edilən maddələr və ya daşına bilən maddələr;
7. Bir nəqliyyat vasitəsində təhlükəsiz maddə kimi daşınan maddələrin məhdud miqdarı, yaxud qabların sayı;
8. Təhlükəli maddələrin daşındığı qablar və onlar üzrə tələblər;
9. Boş qabların daşınma şərtləri;
10. Daşınma üçün məsul şəxslərin təyin edilməsi;
11. Mühafizə ilə təmin edilməsi.

TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN HƏRƏKƏTİNİN TƏŞKİLİ

12. Marşrutun müəyyən edilməsi və razılaşdırılması;
13. Mühafizə avtomatınının və ehtiyat avtomatınının, eləcə də onların hərəkət qaydalarının müəyyən edilməsi;
14. Hərəkətin icazə verilən maksimum sürət həddi;
15. Çətin yol şəraitində hərəkət (icazə verilir və ya verilmir);
16. Karvanla hərəkət edərkən nəqliyyat vasitələri arasında məsafə müşayiət edən şəxslərin yeri;
17. Məcburi dayanma zamanı nəqliyyat vasitəsinin yoldan kənara çıxarılmasının labüdlüyü;
18. Dayanacaqın (o cümlədən gecələmənin) təşkili;
19. Nəqliyyat vasitələrinin yanacaqda doldurulması şərtləri.

TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİ ÜZRƏ ƏLAVƏ TƏLƏBLƏR

20. Təhlükəli yüklərin daşınmasına yararlı (o cümlədən yanğından mühafizə şərtlərinə uyğun olmaqla) nəqliyyat vasitələrinin tipi;
21. Səsboğanın yerinin dəyişdirilməsinin və qıdılcımsöndürənin qoyulmasının labüdlüyü;
22. Yanacaq çəninin avadanlıqlaşdırma yolu ilə təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;
23. Elektrik avadanlığı üzrə tələblər;
24. Ban və çən, eləcə də onların avadanlıqlaşdırılması üzrə tələblər;
25. Əlavə ləvazimatlar, həmçinin yanacaq söndürmə, daşınan yükün neytrallaşdırılması, sürücünün və müşayiət edən şəxslərin fərdi mühafizəsi və s. üçün zəruri olan vasitələrlə nəqliyyat növlərinin təchiz edilməsi.

TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ DAŞIYAN NƏQLİYYAT VASİTƏLƏRİNİN SÜRÜCÜLƏRİNƏ AİD ƏLAVƏ TƏLƏBLƏR

26. Sürücünün təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması şərtləri;
27. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünün məcburi dayanma (avtomatının xarab olması, qabların zədələnməsi və s.) hallarında görəcəyi tədbirlər;
28. Yol-nəqliyyat hadisələri zamanı sürücülərin görəcəyi tədbirlər;
29. Təhlükəli yükləri daşıyarkən sürücünün əməl etməsi zəruri olan şərtlər.

TƏHLÜKƏLİ YÜKLƏRİ MÜŞAYİT EDƏN ŞƏXSLƏRƏ AİD TƏLƏBLƏR

30. Qabların zədələnməsi və ya digər qəza şəraitində müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
31. Nəqliyyat vasitələrinin məcburi dayanma hallarında (avtomatın xarab olduğu və s.) müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
32. Yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı yükü müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
33. Müşayiət edən şəxslərin hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə digər vəzifələri.

TƏHLÜKƏ BARƏDƏ XƏBƏRDARLIQ SİSTEMİ

34. Nəqliyyat vasitələrinə xəbərdarlıq nişanlarının quraşdırılması zəruri olduğu hallarda onların çertyoju (bütün məlumatlarla birlikdə);
Bir neçə növ təhlükəli yük daşındıqda hər bir maddə və məmulata ayrılıqda qəza vərəqəsi doldurulur.
35. Nəqliyyat vasitələrinə xəbərdarlıq nişanlarının qoyulması zəruri olduğu hallarda onların çertyoju (bütün məlumatlarla birlikdə);
36. Təcili tədbirlər kodunun təsviri;
37. BMT siyahısı üzrə qeydiyyat nömrəsi;
38. Müəyyən növ təhlükəli yükün təhlükəsiz daşınma şərtlərinin tərtib edilməsi üçün əsas götürülmüş normativ aktlar.

* Təhlükəli yüklər — insanlar, canlılar və ətraf mühit üçün təhlükəli olan maddə və məmulatlardır. Təhlükəli yüklər haqqında əsas məlumatlar 2 nömrəli əlavədə verilmişdir.

* Üst-üstə yığılmaqla daşındıqda təhlükə təmayüllü yüklər.

** Sonralar «nəqliyyat vasitəsi» kimi işlənir.

*** BMT-nin (TYBAYD) barədə Avropa Sazişi 30 sentyabr 1957-ci ildə Cenevrədə imzalanmış və 1968-ci il 29 yanvar tarixdən qüvvəyə minmişdir. 29 iyun 1968-ci və 1 yanvar 1997-ci illərdə müvafiq əlavələr edilmişdir.

**** Qaydalarda işlənmiş terminlərin izahı 1 nömrəli əlavədə verilmişdir.

* 1-ci sinif təhlükəli yüklərin ümumi təyinatlı avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə ancaq bir dəfə daşınacağı halda səsboğanın buraxıcı çıxarıla bilən qıdılcımsöndürənin qurulması ilə məhdudlaşa bilər.

* Mülki müdafiə işçiləri radioaktiv və güclü təsirə malik zəhərli maddələrin daşınmasında baş verən hadisə zamanı çağırılırlar.

* «Avropa Sazişi əsasında müəyyən edilmiş təhlükəli yüklərin sinifləri. Təsnifatı. Təhlükə nişanları»na müvafiq olaraq hər sinifdə olan təhlükəli yüklər təhlükəlilik dərəcəsinə asılı olaraq yarımsiniflərə, dərəcələrə və qruplara bölünür.

* Siyahıda təhlükəli yüklərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə əsas məsələlər göstərilmişdir. Təhlükəsiz daşınma şərtləri həm də digər məsələləri (yükləmə, boşaltma şərtləri və s.) əhatə edə bilər.

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
4 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

RAZILAŞDIRILMIŞDIR*

RAZILAŞDIRILMIŞDIR

Azərbaycan Respublikası
Fövqəladə Hallar Nazirliyi
Təhlükəli Yüklərin Daşınmasına

(orqanın adı)

DYP rəisi

(rütbə, soyadı, adı, möhür)

" " 200 il

Etibarlıdır:

" " 200 ildən

" " 200 ilədək

(adı, atasının adı, soyadı, möhür)

" " 200 il

Etibarlı:

" " 200 ildən

" " 200 ilədək

TƏHLÜKƏLİ YÜKÜN DAŞINMA MARŞRUTU

Yükün texniki adı

Təhlükəli yükün Avropa Sazişi üzrə

sinfi və yarımsinfi

Təcili tədbirlər kodu

Təhlükəli yükün BMT-nin (Avropa Sazişinin) siyahısı üzrə

Qeydiyyat - si

Bir nəqliyyat vasitəsində daşınan yükün çəkisi ton

Təhlükəli yükü eyni vaxta daşıyan nəqliyyat vasitələrin sayı avtomaşın

Təhlükəsiz daşınma şərtləri hansı təşkilat tərəfindən

və nə vaxt təsdiq edilmişdir

Nəqliyyat vasitələri hərəkətinin xüsusi şərtləri:

1 – İcazə verilən sürət həddi

2 – Müşayiət olunma (bütün marşrut boyu, marşrutun müəyyən hissəsində,

Yaxud ehtiyac yoxdur)

3 – Görünmə məhdud olduqda hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir)

4 – Gecə vaxtı hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir)

(Təhlükəli yükün daşınma marşrutu blankın arxa tərəfi)**Hərəkət marşrutu**

1. Yüki göndərənün ünvanı və telefonu

2. Yüki qəbul edənün ünvanı və telefonu

3. Nəqliyyat vasitəsinin keçdiyi yaşayış

məntəqələrinin və küçələrin adı

4. Nəqliyyat vasitəsinin keçdiyi yaşayış

məntəqələrin kənar yolların adı

5. Zəruri hallarda yükün təhvil verilə biləcəyi aralıq

məntəqələrin adı

6. Dayanma (o cümlədən gecələmə) yeri

7. Yanacaq doldurma yeri

Daşınma marşrutunun dəyişdirilməsi*

Dəyişdirmə vaxtı	Marşrutdan çıxarılmış sahə	Hərəkətə icazə verilən Sahə	Dəyişdirilmənin Etibarlıq müddəti	Dəyişiklik edən əməkdaşın vəzifəsi və soyadı	İmza, möhür

" " 200 il

Avtonəqliyyat müəssisəsinin və ya sənaye
Müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının
direktoru
(soyadı, adı, möhür)

Marşrutun etibarlılıq müddəti

" " 200 il

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin
Təhlükəli yükləri daşınmasına nəzarət
müfəttişliyinin rəisi
(soyadı, adı, möhür)

DYP rəisi
(soyadı, adı, möhür)

Təhlükəli yüklərin avtomobili

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
5 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Nəqliyyat vasitəsinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında**ŞƏHADƏTNAMƏ**

1. Bu Şəhadətnamə aşağıda göstərilən nəqliyyat vasitəsinin Yol hərəkəti qaydalarının, təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınmasında təhlükəsizliyin təmin edilməsi barədə bu Qaydaların və onun 8-ci bəndində göstərilən təhlükəli yüklərin daşınması şərtlərinin tələblərinə cavab verdiyini və daşınmaya buraxıldığını təsdiq edir.

2. Şəhadətnamə " " 200 ilədək etibarlıdır

3. Şəhadətnamə, onun etibarlılıq müddəti qurtardıqda, göstərilən nəqliyyat vasitəsi istismardan çıxarıldıqda, sahibi dəyişdikdə və ya yenidən avadanlıqlaşdırıldıqda Fövqəladə Hallar Nazirliyinin onu vermiş müfəttişliyə qaytarmalıdır.

4. Nəqliyyat vasitəsinin (avtomobilin, qoşqunun, yarımqoşqunun) markası
və modeli _____

5. Nəqliyyat vasitəsinin tipi: bağlı, açıq, sisternalı, qoşqulu, qoşqusuz, yarımqoşqulu bağlı, açıq (lazım olanın altında xətt çəkməli)

6. Nəqliyyat vasitəsinin (avtomobilinin, qoşqunun, yarımqoşqunun) dövlət nömrə nişanı _____

7. Avtonəqliyyat müəssisəsinin və ya sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının adı, ünvanı _____

8. Nəqliyyat vasitəsinin “_____” 200____ ildə (DYP tərəfindən) baxış keçirilib və təhlükəli yükün _____ daşınmasına buraxılır.

(adı və sinfi göstərilir)

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

9. Şəhadətnamənin etibarlılıq müddəti “_____” 200____ ildək _____ Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

10. Şəhadətnamənin etibarlılıq müddəti “_____” 200____ ildək uzadılmışdır. _____ Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

“_____” 200____ il

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
6 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Təhlükəli yükün daşınma marşrutunun təsdiq edilməsi üçün avtonəqliyyat müəssisələri tərəfindən Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Dövlət Yol Polisinə göndərilən məlumatların

SİYAHISI

1. Təhlükəli yükün texniki adı;
2. Təhlükəli yükün sinfi, sinifaltı;
3. Alışma və partlama xüsusiyyətləri. Canlı orqanizm üçün təhlükəliliyi;
4. Təcili tədbirlər kodu. BMT siyahısı üzrə qeydiyyat nömrəsi;
5. Daşınma müddəti “_____” 200____ ildən “_____” 200____ ildək;
6. Bir nəqliyyat vasitəsində daşınacaq yükün çəkisi, təhlükəli yükləri eyni vaxtda daşıyan nəqliyyat vasitələrinin sayı;
7. Marşrutun başlanğıcındakı, sonundakı və onların arasındakı yaşayış məntəqələri;
8. Hərəkətin icazə verilmiş son sürət həddi;
9. Mühafizə və ehtiyat avtomaşınlar;
10. Çətin yol şəraitində və ya sutkanın gecə vaxtı hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir);
11. Nəzərdə tutulan dayanma, gözləmə yanacaq doldurma yerləri.

Təhlükəli yükün Dövlət Yol Polisi və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyi tərəfindən təsdiq edilən daşınma marşrutunda göstərilən məlumatların

SİYAHISI

1. Təhlükəli yüklərin daşıyan nəqliyyat vasitəsinin hərəkətinə icazə verilən yaşayış məntəqələrinin, küçələrin adı;
2. Təhlükəli yükü daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə icazə verilən yaşayış məntəqələrində kənar yolların adı;
3. Hərəkət sürətinin məhdudlaşdırılması;
4. Dayanma və gözlənmə üzrə məhdudiyyətlər;
5. Hərəkətin digər şərtləri;
6. Daşınma marşrutunun qüvvədə olma müddəti;

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
7 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Sürətinin təhlükəli yükün daşınmasına buraxılması haqqında

ŞƏHADƏTNAMƏ

Verilir nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü _____
(soyadı, adı, atasının adı)

ondan ötrü ki, həqiqətən o, _____
(müəyyən növ və qrup təhlükəli yükün adı)

təhlükəsiz daşınma şərtləri ilə tanış edilmiş, müvafiq hazırlıq keçmiş, təlimatlandırılmış və göstərilən yükün daşınmasına buraxılmışdır.
Hazırlıq keçib "_____" 200__ ildə
Təlimatlandırılıb "_____" 200__ ildə
Tibbi müayinədən keçib "_____" 200__ ildə
Şəhadətnamə "_____" 2000-ci ilədək etibarlıdır.

Avtonəqliyyat müəssisəsinin, yaxud sənaye
müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının
direktoru

(soyadı, adı, atasının adı, imza, möhür)

"_____" 200__ il

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
8 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza

VƏRƏQƏSİ

Təhlükəli məlumat adı _____

Digər adlar (sinonimi) _____

Təhlükəli məmulatın sinfi və yarım sinfi _____

BMT siyahısı üzrə qeydiyyat N-si _____

Bir nəqliyyat vasitəsində daşınan məmulatın qabla birlikdə maksimum çəkisi və ya bir qablanmanın və qabın maksimum sayı _____

Bir nəqliyyat vasitəsində məhdud miqdarda təhlükəsiz yük kimi daşınan məmulatın qabla birlikdə çəkisi və qabların sayı _____

Məmulatın partlama xüsusiyyəti _____

Məmulatın alışma xüsusiyyəti _____

Canlı orqanizmlər üçün təhlükəliliyi _____

Yanğın zamanı istifadə olunması tövsiyə edilən yanğınsöndürmə vəsaitləri _____

Fərdi mühafizə vəsaitləri:

nəfəs orqanları üçün _____

göz üçün _____

dəri üçün _____

İlk yardım tədbirləri:

nəfəs alma çətinləşdikdə _____

boğulduqda _____

təhlükəli məmulat gözə və ya dəriyə düşdükdə _____

udulduqda _____

Qab (bağlama) zədələndikdə və ya digər qaza hadisələri zamanı görülməli tədbirləri _____

Zərərsizləşdirmə tədbirləri və vəsaitləri _____

Yol nəqliyyat hadisəsi zamanı görülməli tədbirlər _____

Nəqliyyat vasitəsi xarab olduqda görülməli tədbirlər _____

Daşınmaya məsul təşkilat _____

(tam adı)

Daşınmaya məsul şəxs _____

(vəzifəsi, soyadı, adı atasının adı, imza, möhür)

“ _____ ” _____ 200 _____ il

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə
Daşınması Qaydalarına
9 NÖMRƏLİ ƏLAVƏ

Təhlükəli yüklərin daşınması

Təhlükəli barədə xəbərdarlıq sistemi

Nəqliyyat vasitələrinə nişanların vurulması

	X
	XXX

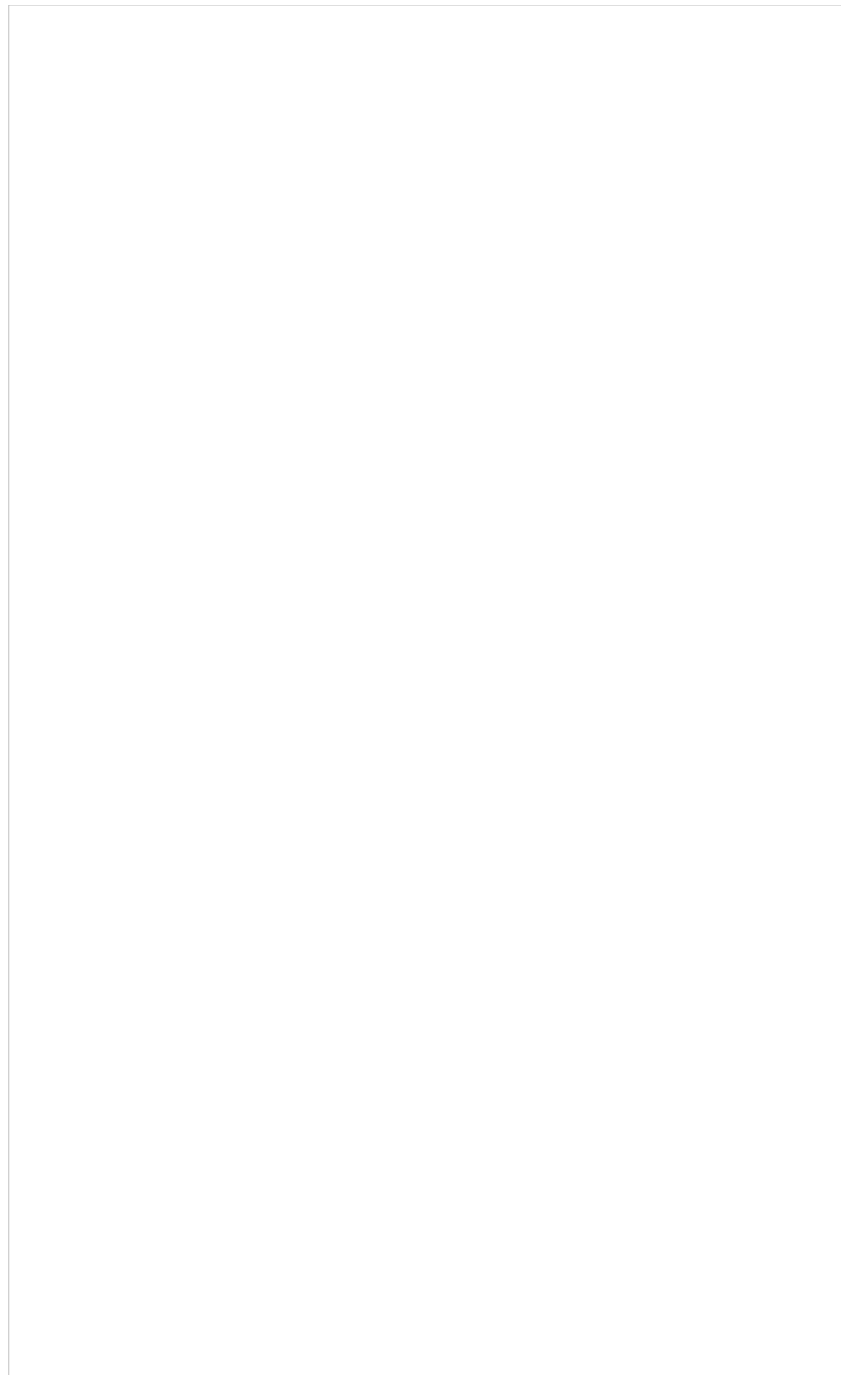
1. Sudan istifadə etməmək, quru odsöndürən maddələri tətbiq etmək
 2. Su şırnağı tətbiq etmək
 3. Toz halında yayılan su tətbiq etmək
 4. Köpük və ya xladon qarışığını tətbiq etmək
 5. Təhlükəli məlumatları axar suya və su anbarına düşməsinin qarşısını almaq
- N – nəfəs cihazının və qoruyucu əlcəyin olması zəruridir
Ə – yalnız yanğın zamanı nəfəs cihazı və qoruyucu əlcək zəruridir
D – tam mühafizə geyim dəstənin və nəfəs cihazının olması zəruridir
K - əhalinin köçür

X – yanğın və sızma vaxtı təcili tədbirlər kodu

XX – müvafiq dövlət standartı üzrə təhlükəlilik nişanı

XXX – BMT siyahısı üzrə qeydiyyat -si

Siniflər və sinifaltılar	Cizgi	Nişanın fondu	Təhlükəli yükləri xarakterizə edən yazılar və nişanlara yazılan -si
1	2	3	4
1-ci sinif	1a	narıncı	partlayıcı
1.1-ci sinifaltı			1.1. B, D, F
1.2-ci sinifaltı			1.2. G
1.3-cü sinifaltı			1.3. G,C
1.4-cü sinifaltı	1b	narıncı	1.4. D,G
1.5-ci sinifaltı	1v	narıncı	1.5. G
1.6-ci sinifaltı	1c 1g	narıncı	yüksək partlayış təhlükəli
2-ci sinifaltı			Alışmayan
2.1-ci sinifaltı	2 2a	yaşıl yaşıl	qaz 2.1 qaz konteyneri
2.2-ci sinifaltı	6a	ağ	zəhərləyici
2.3-cü sinifaltı	3	qırmızı	tezalışan
2.4-cü sinifaltı	3 6a	qırmızı ağ	tezalışan qaz 2.4 zəhərləyici qaz 2.4
3-cü sinifaltı	3	qırmızı	tezalışan mayelər 3.1, 3.2 yaxud 3.3
4-cü sinifaltı			

4.1-ci sinifaltı	4a	üfüqi zolaqlarla dəyişən qırmızı və ağ	alıxır 4.1
4.2-ci sinifaltı	4b	yuxarı hissəsi ağ aşağı hissəsi qırmızı	öz-özünə alıxan 4.2
4.3-cü sinifaltı	4v	göy, yuxarıda qara alov	suya qarışarkən alıxan 4.3 (qara rənglə)
	4c	göy, yuxarıda ağ alov	qazın ayrılması və suya qarışarkən alışıma təhlükəsi (ağ rəngli alov)

(Təhlükə nişanlarının rəngi və onlardakı yazıların arxa tərəfi)

1	2	3	4
5-ci sinif	5	sarı	oksidləşici 5.1, yaxud üzvi peroksid 5.2
5.1-ci sinifaltı	5a		
5.2 sinifaltı	5b		
6-cı sinif təhlükəlilik dərəcəsi 1 və 2	6a	ağ	zəhər 6.1 yaxud zəhər 6.2
7-ci sinif	7A	ağ	radioaktiv.....
7.1-ci sinifaltı qablaşdırma dərəcəsi I			tərkibində..... aktivliyi..... 7.1
7.2-ci sinifaltı qablaşdırma dərəcəsi II	7B	yuxarı hissəsi ağ haşiyə ilə sarı, aşağı hissəsi ağ	radioaktiv..... tərkibində..... aktivliyi..... nəqliyyat indeksi..... 7.1.....
8-ci sinif	8	yuxarı hissəsi ağ, aşağı hissəsi ağ haşiyə ilə qara	aşındırıcı maddələr 8.1, 8.2 yaxud 8.3 (ağ rənglə)
9-cu sinif	9	yuxarı hissəsi qara şaquli xətlərə ağ, aşağı hissəsi ağ	daşınan zaman təhlükə yaradan, digər siniflərdə nəzərdə tutulmayan təhlükəli müxtəlif maddələr

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

- 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, 9, maddə 822**)
- 7 fevral 2008-ci il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, 2, maddə 116**)
- 20 avqust 2010-cu il tarixli 155 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 08, maddə 764**)
- 21 avqust 2013-cü il tarixli 224 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("**Azərbaycan**" qəzeti, 6 sentyabr 2013-cü il, 195, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013-cü il, 08, maddə 1022**)
- [17 aprel 2018-ci il tarixli 151 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("**Xalq**" qəzeti, 20 aprel 2018-ci il, 88, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 4, maddə 799**)
- [17 oktyabr 2018-ci il tarixli 459 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("**Xalq**" qəzeti, 21 oktyabr 2018-ci il, 237, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 10, maddə 2173**)
- [19 noyabr 2018-ci il tarixli 492 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("**Xalq**" qəzeti, 23 noyabr 2018-ci il, 264, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2442**)

QƏRARA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

*-DYP ilə razılaşdırılması tələb olunmayan daşınma marşrutları blankında bu qeyd göstərilir.

*-Bu cədvəl zəruri olduğu hallarda DYP əməkdaşları tərəfindən təhlükəli yükün daşınması prosesində doldurulur.

^[1] 13 sentyabr 2006-cı il tarixli 207 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, 9, maddə 822**) ilə "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 1.4-cü bəndinin birinci və üçüncü abzaslarında, 1.8-ci, 1.9-cu, 2.1-ci bəndinin, 2.3-cü bəndinin a), b), c) və ç) yarımbəndlərində, 2.4-cü bəndinin c) və ç) yarımbəndlərində və sonuncu abzasında, 2.5-2.9-cu bəndlərində, 4.1-ci bəndinin üçüncü abzasında, 4.9-cu bəndinin ikinci abzasında, bu Qaydaların 4 nömrəli əlavəsində, 5 nömrəli əlavəsinin 3-cü, 8-ci, 9-cu və 10-cu bəndlərində, 6 nömrəli əlavəsində Siyahıların adlarında ismin müvafiq hallarında "**Dövlətdağmədəntəxəzərət Komitəsi**" sözləri ismin müvafiq hallarında "**Fövqəladə Hallar Nazirliyi**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[2] [17 oktyabr 2018-ci il tarixli 459 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("**Xalq**" qəzeti, 21 oktyabr 2018-ci il, 237, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 10, maddə 2173**) ilə "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 2.2-ci bəndinin "b" yarımbəndində "**məktəbəqədər tərbiyə və müalicə**" sözləri "**müalicə və məktəbəqədər təhsil**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[3] 20 avqust 2010-cu il tarixli 155 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, 08, maddə 764**) ilə "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 3.6-cı bəndinin üçüncü abzasında "Gündüz vaxtı" sözləri "Sutkanın işıqlı vaxtında və dumanda" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[4] 17 aprel 2018-ci il tarixli 151 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 20 aprel 2018-ci il, 88, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 4, maddə 799) ilə "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 3.12-ci bəndində "papiros" sözü və 5.10-cu bəndinin "ç" yarımbəndində "siqaret" sözü "tütün" sözü ilə əvəz edilmişdir.

[5] 21 avqust 2013-cü il tarixli 224 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Azərbaycan" qəzeti, 6 sentyabr 2013-cü il, 195, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013-cü il, 08, maddə 1022) ilə təsdiq edilmiş "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 4.9-cu bəndində "İldə bir dəfə DYP-də dövlət" sözləri "qanunla müəyyən edilmiş hallarda DYP-də" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[6] 19 noyabr 2018-ci il tarixli 492 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı ("Xalq" qəzeti, 23 noyabr 2018-ci il, 264, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, 11, maddə 2442) ilə "Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları"nın 5.1-ci bəndinə "kateqoriyalı" sözündən sonra "(altkateqoriyalı)" sözü əlavə edilmişdir.

[7] 7 fevral 2008-ci il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, 2, maddə 116) ilə «Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları»nın 5.6-cı bəndinin ikinci cümləsində «dayanacaq» sözü «dayanma» sözü ilə əvəz edilmişdir.